

S čím kdo zachází, tím také schází...

FOTO: PRAHA

„Je ten život ještě k žití?“ zeptal by se oblíbený Jarda Dušek ve svém pořadu Duše K. Potřebujeme „oblbováky“, abychom zvládli každodenní tlaky? Čemu všemu čelí v současné době naši nejzranitelnější?

■ Prý se o opiátech nemá psát, aby se toho nechytly děti, ale háček je v tom, že náctiletí jsou oproti nám dospělým v tomto vždy napřed, to my s nimi musíme zkusit držet krok, my taháme kratší širku. To, že budeme před nějakým problémem zavírat oči, nezapřičiní, že nešvar přestane existovat! Zpravodaj není Mateřídouška, naše cílová skupina jsou lidé středního a staršího věku, takže vzhůru do toho...

Aby to tedy nebylo ani trochu návodné, nebudu uvádět přesné ceny, lokality prodeje, značky výrobků, ani konkrétní podobu či chemické názvy těchto látek... Faktem však zůstává, že opiáty číhají na naše děti na každém kroku, mohou si vybrat, zda pro nákup preferují automat, obchod, internet. Všude tam se dostanou k omamným látkám, mohou si jich koupit „mraky“, bez kontroly věku! Výrobci na ně cílí vůněmi, chutěmi, konzistencí i tvary! No, není to „skvělé“? Ať žije business...

Zažívací problémy, nespavost, chronická únava – má někdo zájem? Kratom je vám k službám...

Tato psychoaktivní látka se prodává ve formě sušených listů či extraktu, extrakt je logicky mnohem účinnější, lze se jím snadno předávkovat, také je nebezpečné jej kombinovat s jinými návykovými látkami či alkoholem. Nachází se v šedé legální zóně, je označen za sběratelský předmět, neprochází tedy testy na plísň, pesticidy, nemá garanci obsahu. Látka není v těle běžnými testy detekovatelná, jediné cíleným laboratorním rozbořem.

Rizika spojená s užíváním jsou: chronická únava, úbytek na váze, rychlá závislost, zvyšující se dávky potřebné pro požadovaný účinek (v krátké době až 4 sáčky najednou – pro 3hodinový účinek). Odvykání je velmi náročné.

Je libo díru v dásni?

Další „chuťovkou“ je **nikotinový sáček**. Ten dokáže „zázraky“. Z počátečního brnění, které způsobuje uvolňující se nikotin, to můžete „dotáhnout“ až k rozežraným dásním, dříve do sliznice, puchýřům v dutině ústní, vypadávání zubů, nebo alespoň zvýšené kazivosti.

Mít toto nadělení v ústech je velmi sexy, co myslíte? :) Paradoxem je, že tato forma užívání nikotinu vznikla na pomoc při odvykání kuřákům...

Sáčky jsou tedy ekvivalentem cigaret, mají různou intenzitu, nejsilnější v sobě koncentruje až šest kusů. Dosud nejsou hotové studie rizik, ale budou podobná jako u žvýkacího tabáku, tj. rakovina ústní dutiny, jazyka či trávicího ústrojí.

23. 3. 2023 vešlo v platnost, že je prodejci nesmí prodávat dětem, nedělejme si však iluze, automaty mají přechodnou dobu na odstranění, zboží v nich stále je... I zde hraje velkou roli lobbying businessu.

U dětských uživatelů vzniká rychlá závislost, závislých je již hodně, s nešvarem začínají už od 9./10. roku života. Pro osoby, které chtějí s tímto zlovykem přestat, se vyrábí sáčky bez obsahu nikotinu, aby mohly snadněji opustit zaběhnutý rituál.

U menších dětí hrozí spolknutí sáčku a následná ruptura, pro takto mladý organismus je to jed (v případě krizové situace je vhodné volat záchranku, pro 20kg dítě může být sáček smrtelný), použité sáčky by se neměly povalovat ani volně po zemi, aby je nesnědli např. psi.

Dáš si lízo nebo „vejpku“?

Jednorázové elektronické cigarety – propagují je YouTubeři, influenceři (*osobnosti známé na sociálních sítích, které prostřednictvím nahraného videa ovlivňují názory nebo chování významného množství lidí*), uživatelé Instagramu, TikToku, prostě ti, co se mají pořád skvěle a nemusí pro to ani nic dělat (rozumějte

pracovat)... Je to zažitý „normál“ i u celebrit na Oscarech, vydá z úst vejšku, převezme cenu, zase si ji dá do pusy... Ale normální to není, normální je nekouřit!

Vejšky vydrží stovky až tisíce potahů. Můžete je kouřit několik hodin v kuse, a to je ta zrada oproti klasické cigaretě, ztráta kontroly nad množstvím... Děti si jejich sdílením předávají nejrůznější nemoci, krom toho získávají závislost na nikotinu. Z Číny se dováží falšované varianty nekontrolovaného obsahu, tam mj. hrozí i riziko vznícení baterie. Prodejci by je si ce neměli prodávat dětem, praxe je však jiná... Existují i vejšky bez nikotinu, ale ani ty nejsou bez rizika, hrozí závislost na činnosti jako takové – rituálu kouření. A následný přechod na nikotinové varianty. I bez nikotinu je však do plic vdechováno cosi, co prospěšné určitě nebude (různé chutě, vůně a další chemie), následky nejsou sledovány. Pro rodiče je těžké tuto činnost dítěte odhalit, adolescenti nejsou načichlí cigaretovým kouřem, výrobek naopak voní. Existují stovky příchutí. Tyto předměty /odpady z nich/ jsou extrémně neekologické, nadměrně zatěžují planetu. Výrobci často dělají akce zdarma (v obchodních centrech, na internetu), aby získali další závislé ovečky... Jejich tvářemi jsou obvykle celebrity, na které teenageři slyší... Rovněž vznikají absurdní DIY (do it yourself) programy na použité obaly – vyrob si něco pěkného z krabičky od vejšky/nikotinových sáčků... Nad tím zůstává selský rozum opravdu stát.

Marjanko, marjanko, marjanko má...

Hádáte správně, dalšími „sběratelskými“ před-

měty do alba jsou **kanabinoidy**, jsou jich desítky, ne všechny jsou psychotropní, některé však ano, a i ty jsou bohužel volně dostupné komukoliv a nepodléhají žádné kontrole obsahu, jsou distribuované jako sběratelský předmět. Oproti klasické droze mají pozměněnou molekulu, ale téměř shodné účinky, v ČR se vyskytují cca 3/4 roku, dosud nejsou na seznamu zakázaných látek.

Zájemci o dosud nepoznané pocity by si měli dobře zvážit, zda jim za to stojí riziko psychických onemocnění (např. schizofrenie), paranoia, poruchy paměti, prohloubení emočního stavu – i toho nežádoucího (zesílí úzkosti či deprese), tyto substance často fungují jako spouštěče jmenovaných problémů. Ani tyto látky všeobecně používané testy neodhalí (jen cílený detailní rozbor krve/moči v laboratoři). Lze pod jejich vlivem řídit auto, tedy pokud vám nevádí, že budete mít zpomalené reflexy a vaše soustředěnost bude ta tam. Ruku na

srdce, kdo z nás by chtěl takového řidiče potkat? U dětí, a nejen u nich, hrozí riziko předávkování, cukrovinka tohoto složení začne fungovat s odstupem času, třeba až za hodinu, už i jeden bonbon dokáže dospěláka docela vyřít, natož dítě...

A co na to legislativci?

Ministerstvo zemědělství oznámilo plán zákazu produktů s obsahem CBD kvůli nedostatečně prozkoumaným dopadům na lidské zdraví (jejich bezpečnost prověří Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA)). **Tento kanabidiol by měl být zakázán v první polovině června. Naproti tomu nejméně (kvůli návodnosti dětem) a velmi oblíbený kanabinoid, který má ve srovnání s CBD značné psychotropní účin-**

ky (téměř shodné s nelegálním THC), a objevuje se například ve formě bonbonů, **vláda neomezila a zatím ani neřeší...**

V současné době se na vládní úrovni diskutuje i postavení rostlinného stimulantu kratom, v Česku je volně prodejný, i když jeho nadměrné užívání může vést k závislosti. Ministr zdravotnictví chce kratom zařadit na seznam návykových látek, národní protidrogový koordinátor chystá legislativní pravidla, která budou regulovat kratom a další návykové látky rostlinného původu. Kdy však dojde ve věci k posunu, zatím není známo, možná v srpnu... Ve věci bohužel existuje velký lobbingský výrobek, je to velmi výhodný business. Můžeme jen doufat, že vláda tlaku peněz odolá.

ANDREA JÚNOVÁ

ANKETA:

I v našem městě jsou dětem (v obchodech, automatech) dostupné legální návykové látky (kratom, nikotinové sáčky, el. cigarety, kanabinoidy). Jak se na tuto šedou zónu zákona díváte vzhledem ke své profesi/případně jako rodiče?

Bc. Magdalena Randáková, adiktoložka, předsedkyně Komise zdravotní, sociální a bytové v Kralupech n. V.

Žádná návyková látka není bezpečná - u dětí a mladistvých to platí dvojnásob! Rozhodně nejsem pro prodej bez jakékoliv regulace. Na druhou stranu plošný zákaz a tabuizace vedou zejména k rozvoji černého trhu a všech rizik s ním spojených. Proto jsem zastánce vhodné a odborné edukace nejen pro školy, ale i pro laickou veřejnost. A přivítala bych regulaci prodeje - např. specializované prodejny od 18 let. Ovšem je potřeba myslet i na to, že problematika prodeje těchto látek je mnohem složitější a odpověď na ni nelze shrnout do pár vět.

Mgr. Aneta Zápotocká, odborná ředitelka prevence a vzdělávání, Magdalena, o. p. s.

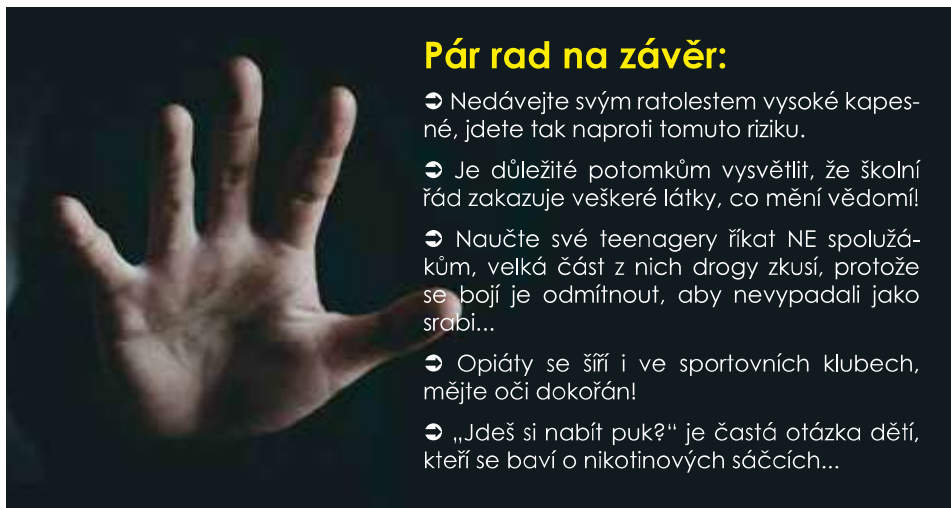
V našem centru primární prevence vnímáme tuto šedou zónu hlavně pro děti a studenty jako velmi nebezpečnou. Za nás by se město mělo pokoušet zabránit prodeji hlavně dětem a mladistvým v automatech a běžně dostupných místech. Například se pokusit domluvit s majitelem automatu na prodej s občanským průkazem.

Mgr. Martin Luksík, opoziční zastupitel, ANO a nezávislí

Drogy legální a nelegální

Cílem primární prevence na školách je vytváření povědomí a informovanosti o drogách, jejich škodlivých zdravotních a sociálních důsledcích, které s sebou nese jejich konzumace. Nezáleží na tom, jestli se jedná o drogy legální či nelegální, volně dostupné nebo zakázané. Varování „do 18 let...“ snad nebere vážně nikdo. Dostupnost a distribuce je vždy krok před restrikcí a zákonem. Minimální preventivní programy ve školách se snaží tuto situaci řešit, upozorňovat, varovat. Podle mého

Pár rad na závěr:

- Nedávejte svým ratolestem vysoké kapesné, jdete tak naproti tomuto riziku.
- Je důležité potomkům vysvětlit, že školní řád zakazuje veškeré látky, co mění vědomí!
- Naučte své teenagery říkat NE spolužákům, velká část z nich drogy zkusí, protože se bojí je odmítnout, aby nevypadali jako sraži...
- Opiáty se šíří i ve sportovních klubech, mějte oči dokořán!
- „Jdeš si nabít puk?“ je častá otázka dětí, kteří se baví o nikotinových sáčkích...

názoru a zkušenosti z praxe je však nezastupitelná role rodiny. Rodina, vazby v ní, vzájemná důvěra rodičů a dětí, jejich podpora. Na druhé straně stojí nezáměr, částečný či dokonce nulový rodičovský dohled, nedůsledná výchova, nezáměr o volnočasové aktivity dítěte, dokonce i vlastní konzumace těchto látek. To je cesta do pekla. Jakákoliv prevence bez podpory a spolupráce rodiny se pak může mýlit účinkem.

Tomáš Pekárek, MBA, opoziční zastupitel, ANO a nezávislí

Toto téma je velice složité a spíše pro parlamentní politiky, ale obecně mohu říci, že jsem rozhodně pro regulaci prodeje návykových látek dětem. Pokud jde konkrétně o nikotinové sáčky, lehce jsem se dokonce mihnul kolem loňského poslaneckého návrhu na změnu zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek (65/2017 Sb.). Vliv na fyzické a psychické zdraví, stejně jako následná rizika, by byla na mnohem složitější debatu. Jisté je, že Ministerstvo zdravotnictví ČR na to reagovalo a v případě dalších látek se kroky připravují také.

Ing. Vojtěch Pohl, radní, koaliční zastupitel, Nová Vlna

Už z toho titulu, že se jedná o návykové látky, si myslím, že by tyto neměly být prodejný v automatech a už vůbec by neměly být vol-

ně přístupné dětem. Na prodejních automatech se často objevuje nápis, že se jedná o sběratelské předměty, proto se domnívám, že prodejci využívají mezeru v zákoně. Pevně doufám, že se časem tuto mezeru podaří zákonodárcům zacelit. Vzhledem k tomu, že se všechna zařízení nachází na soukromých pozemcích nebo v obchodních domech, tak můžeme z pozice zastupitelstva vyjádřit nesouhlas města s prodejem těchto výrobků.

Jan Špaček, koaliční zastupitel, STAN

To, že i v našem městě jsou dětem (v obchodech, automatech) dostupné legální návykové látky (kratom, nikotinové sáčky, el. cigarety, kanabinoidy), je pro mne jako pro rodiče, prarodiče i zastupitele, ze strany zákona, přímo alarmující a divím se, že naši zákonodárci proti tomu něco nedělají. Chápu, že se řeší v současné době spousta jiných zásadních věcí, ale toto je pro mne také jedna z těch důležitých a jsem zásadně proti tomu, aby tyto návykové látky byly pro děti takto volně dostupné. Je mi jasné, že pro někoho mají i určité léčebné účinky, ale zvrhlo se to v něco, co se mně nelíbí. A dostupnost pro všechny, tedy i děti, mě přímo děsí. Umístění automatů s těmito návykovými látkami na ulicích bych zakázal, prodej umožnil jen v obchodech, spíše v lékárnách, a ještě bych možnost nákupu omezil věkovou hranicí. Jak jinak bojovat proti návykovým látkám, drogám či jiným svinstvům?

Oslaveni byli všichni zastupitelé a další lidé z oboru, do uzavřené redakce obdržela výše uvedená reakce.